

Uchwała nr 799/2019
Zarządu Województwa Wielkopolskiego
z dnia 30 maja 2019 r.

w sprawie: ogłoszenia Konkursu na koncepcję Wielkopolskiego Szlaku Pracy Organicznej oraz powołania Komisji Konkursowej do jego przeprowadzenia

Na podstawie art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz.U. z 2019 r., poz. 512 ze zm.) Zarząd Województwa Wielkopolskiego uchwała, co następuje:

§ 1

1. Ogłasza się Konkurs na koncepcję Wielkopolskiego Szlaku Pracy Organicznej.
2. Łączna wartość środków do rozdysponowania w ramach konkursu wynosi 100.000 zł.

§ 2

Regulamin konkursu, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały, zostanie podany do wiadomości publicznej.

§ 3

W celu przeprowadzenia konkursu, powołuje się Komisję Konkursową w składzie:

1. Włodzimierz Mazurkiewicz, dyrektor Departamentu Kultury Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego – Przewodniczący,
2. Henryk Szopiński – przewodniczący Komisji Kultury Sejmiku Województwa Wielkopolskiego,
3. Prof. Marek Ziółkowski – socjolog, badacz postaw i wartości Polaków,
4. Piotr Bojarski – historyk, pracownik Poznańskiego Archiwum Historii Mówionej w Wydawnictwie Miejskim Posnania, dziennikarz portalu Kulturaupodstaw.pl,
5. Przedstawiciel Departamentu Kultury Fizycznej i Turystyki.

§ 4

Na Sekretarza Konkursu powołuje się Piotra Landsberga – kierownika oddziału w Departamencie Kultury Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu.

§ 5

Wykonanie uchwały powierza się Dyrektorowi Departamentu Kultury Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu.

§ 6

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

*Marszałek Województwa
Marek Woźniak*

Uzasadnienie do uchwały nr 799/2019
Zarządu Województwa Wielkopolskiego
z dnia 30 maja 2019 r.

Województwo Wielkopolskie planuje podjęcie działań, zmierzających do ustanowienia nowego szlaku kulturowego, którego celem będzie popularyzacja pracy organicznej – zespołu działań, ale także refleksji Wielkopolan, mających na celu wzmocnienie sił i organizacji społeczeństwa polskiego w sytuacji braku własnego państwa.

Wielkopolska odegrała bardzo istotną rolę w ucieleśnianiu historycznej idei pracy organicznej. Jej unikatowość oraz znaczenie dla rozwoju społeczno-gospodarczego mieszkańców, a także krzewienia nurtów niepodległościowych trudno jest dziś przecenić.

Kompleksowa popularyzacja idei pracy organicznej w postaci szlaku kulturowego pozwoli na ukazanie jej żywotności. Działania poświęcone ukazywaniu dziedzictwa kulturowego, związanego z organicznikami, a także implementowanie pewnych założeń do współczesnej rzeczywistości z pewnością będzie rozwijać „pozytywistyczną” tożsamość regionu. Składane w ramach niniejszego konkursu koncepcje powinny uwzględniać nie tylko ideę pracy organicznej w wymiarze historycznym, ale także konsekwencje jej zastosowania dla procesów modernizacyjnych oraz ich współczesne zastosowania.

Opracowanie koncepcji stanowi pierwszy etap prac nad ustanowieniem Wielkopolskiego Szlaku Pracy Organicznej. Jej późniejsza realizacja wymagać będzie podjęcia współpracy z innymi podmiotami, w tym także jednostkami samorządu terytorialnego.

Wobec powyższego podjęcie przedmiotowej uchwały jest w pełni uzasadnione.

*Marszałek Województwa
Marek Woźniak*

REGULAMIN KONKURSU NA KONCEPCJĘ WIELKOPOLSKIEGO SZLAKU PRACY ORGANICZNEJ

SPIS TREŚCI

1. Organizator Konkursu
2. Sposób komunikacji z Organizatorem Konkursu
3. Podstawa prawna i forma Konkursu
4. Opis przedmiotu Konkursu
5. Cel Konkursu
6. Uczestnicy Konkursu
7. Przeniesienie na Organizatora Konkursu majątkowych praw autorskich
8. Informacja o oświadczeniach i dokumentach, jakie mają dostarczyć Uczestnicy Konkursu
9. Zakres rzeczowy oraz forma opracowania pracy konkursowej
10. Miejsce, termin i sposób składania prac konkursowych
11. Kryteria oceny prac konkursowych
12. Skład Komisji Konkursowej
13. Rodzaj i wysokość nagród
14. Termin wypłacenia nagród
15. Sposób udzielania wyjaśnień dotyczących Regulaminu Konkursu
16. Zestawienie terminów Konkursu
17. Informacja o sposobie i celu przetwarzania danych osobowych zawartych w pracach konkursowych

18. Załącznik nr 1
19. Załącznik nr 2
20. Załącznik nr 3

KONKURS NA KONCEPCJĘ WIELKOPOLSKIEGO SZLAKU PRACY ORGANICZNEJ

1. Organizator Konkursu

- 1.1. Organizatorem Konkursu jest Zarząd Województwa Wielkopolskiego, zwany w dalszej części Regulaminu Konkursu Organizatorem Konkursu.
- 1.2. Osoba upoważniona przez Organizatora Konkursu do zorganizowania Konkursu jest Włodzimierz Mazurkiewicz – Dyrektor Departamentu Kultury Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu.
- 1.3. Adres Organizatora Konkursu i Biuro Konkursu – Departament Kultury Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego, al. Niepodległości 34, 61-714 Poznań. Adres mailowy: szlak@umww.pl
- 1.4. Organizator Konkursu na Sekretarza Konkursu powołał Piotra Landsberga, Tel. 61 626 68 95

2. Sposób komunikacji z Organizatorem Konkursu

- 2.1. Korespondencje w sprawie Konkursu należy kierować drogą elektroniczną na adres mailowy szlak@umww.pl lub pisemnie na adres Organizatora Konkursu z dopiskiem „Wielkopolski Szlak Pracy Organicznej”.
- 2.2. Osoba uprawniona do korespondencji z Uczestnikami Konkursu i udzielania informacji o Konkursie jest Sekretarz Konkursu działający w porozumieniu z Dyrektorem Departamentu Kultury UMWW.

3. Podstawa prawna i forma Konkursu

- 3.1. Konkurs jest prowadzony na podstawie:
  - 3.1.1. art. 41, ust.1, ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2019 r., poz. 512 ze zm.)
  - 3.1.2. Ustawy z dnia 4 lutego 1994r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1191 ze zm.).

3.2. Konkurs jest konkursem otwartym, jednoetapowym, w którym Uczestnicy Konkursu składają prace konkursowe spełniających wymagania określone w Regulaminie Konkursu.

4. Opis przedmiotu Konkursu

Zadanie konkursowe polega na opracowaniu koncepcji Wielkopolskiego Szlaku Pracy Organicznej, który w zamyśle Organizatora Konkursu ma być szlakiem kulturowym. Ma edukować, służyć ruchowi turystycznemu i popularyzacji dziedzictwa kulturowego Wielkopolski. Intencją Organizatora jest ukazanie znaczenia zarówno działań, jak i refleksji Wielkopolan, mających na celu wzmocnienie sił i organizacji społeczeństwa polskiego w sytuacji braku własnego państwa. Składane w ramach niniejszego konkursu koncepcje powinny uwzględniać nie tylko ideę pracy organicznej w wymiarze historycznym, ale także konsekwencje jej zastosowania dla procesów modernizacyjnych oraz ich współczesne zastosowania.

4.1. Poprzez „szlak kulturowy”, Organizator Konkursu rozumie „projekt łączący dziedzictwo kulturowe, edukację i turystykę, mający na celu rozwijanie i promowanie szlaków turystycznych lub serii szlaków turystycznych, opartych na szlaku historycznym, koncepcjach kulturalnych, postaci lub zjawisku o znaczeniu ponadnarodowym, ważnych dla zrozumienia i szanowania wspólnych wartości europejskich”. Ujęcie takie zgodne jest z programem Europejskich Szlaków Kulturowych Rady Europy, źródło: <http://www.mkidn.gov.pl/pages/strona-glowna/wspolpraca-z-zagranica/szlaki-kulturowe-rady-euro-py.php> (dostęp: 02.04.2019).

4.2. Poprzez „pracę organiczną” Organizator Konkursu rozumie zespół zjawisk, zgodny z definicją zawartą w Encyklopedii PWN, <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/praca-organiczna;3961603.html> (dostęp: 02.04.2019), której treść stanowi załącznik nr 3 do niniejszego Regulaminu.

4.3. Koncepcja winna uwzględniać co najmniej:

4.3.1. Autorskie rozwinięcie idei szlaku pracy organicznej w odniesieniu do Wielkopolski w postaci tekstu o objętości minimum 5.000 znaków ze spacjami.

4.3.2. Wykaz obiektów: postaci, zjawisk oraz miejsc, stanowiących historyczne egzemplifikacje idei pracy organicznej. Wykaz powinien uwzględniać możliwie najbardziej różnorodne zjawiska, związane z pracą organiczną. Każda pozycja wykazu powinna zostać przedstawiona w formie karty katalogowej, stworzonej według własnego, autorskiego wzoru.

4.3.3. Schematyczne usytuowanie obiektów szlaku na mapie konturowej Wielkopolski,

4.3.4. Omówienie istniejącej i potencjalnie możliwej oferty szlaku w odniesieniu do poszczególnych obiektów, z uwzględnieniem działań ukazujących współczesne implementacje idei pracy organicznej. Oferta powinna uwzględniać zagadnienia związane z edukacją, turystyką, dziedzictwem kulturowym Wielkopolski. Omówienie powinno zawierać analizę SWOT (wskazanie mocnych i słabych stron, a także szans i zagrożeń), odnoszącą się do każdego spośród obiektów.

4.3.5. Przykłady działań promocyjnych, możliwych do podjęcia zarówno względem poszczególnych obiektów szlaku, jak też działań zintegrowanych, odnoszących się do całego Wielkopolskiego Szlaku Pracy Organicznej.

5. Cel Konkursu

Celem Konkursu jest wyłonienie najlepszej Koncepcji.

6. Uczestnicy Konkursu

6.1. W Konkursie mogą uczestniczyć: osoby fizyczne, osoby prawne oraz zespoły autorskie tworzone przez te podmioty.

6.2. W Konkursie nie mogą uczestniczyć:

- a) osoby biorące udział w przygotowaniu i organizowaniu Konkursu w tym Sekretarz Konkursu,
- b) członkowie Komisji Konkursowej.

6.3. W wypadku wspólnego uczestnictwa w Konkursie, uczestnicy ustanawiają pełnomocnika do reprezentowania ich w Konkursie.

6.4. Uczestnicy Konkursu ponoszą wszelkie koszty związane z przygotowaniem i złożeniem pracy konkursowej.

7. Przeniesienie na Organizatora Konkursu majątkowych praw autorskich

7.1. Niezwłocznie po zatwierdzeniu przez Organizatora Konkursu wyniku Konkursu, wskazującego zdobywców nagród, o których mowa w pkt. 15 Regulaminu Konkursu, Organizator Konkursu zawrze z autorem/autorami nagrodzonych Koncepcji umowę, której przedmiotem będzie przeniesienie na Organizatora Konkursu, pełnego i nieograniczonego autorskiego prawa majątkowego do Koncepcji, tak do jej całości, jak i fragmentów, obejmujące prawa do eksploatacji utworów w kraju i za granicą przez cały okres trwania praw autorskich, zarówno samoistnie, (jako samodzielnych utworów), jak i z innymi dziełami

lub ich fragmentami, oraz do rozporządzania prawami autorskimi na rzecz osób trzecich, w tym do udzielania licencji na korzystanie z utworów, na polach eksploatacji, zgodnie z art. 50 ustawy z dnia 4 lutego 1994r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1191 ze zm.) obejmujących:

- a) w zakresie utrwalania i zwielokrotniania – wytwarzanie dowolną techniką nieograniczonej ilości egzemplarzy utworów, w tym techniką drukarską, reprograficzną, audiowizualną, światłoczułą, optyczną, zapisu magnetycznego, techniką cyfrową i komputerową – we wszelkich możliwych formatach i na dowolnych nośnikach;
- b) w zakresie obrotu oryginałem albo egzemplarzami, na których utwory utrwalono wprowadzenie do obrotu, użyczenie lub najem, wprowadzanie do pamięci komputera, przesyłanie za pomocą sieci multimedialnej, komputerowej i teleinformatycznej, w tym Internetu, bez ograniczeń co do ilości i nakładu egzemplarzy i formatu;
- c) w zakresie rozpowszechniania w inny sposób – publiczne wykonanie, wystawienie, wyświetlenie, odtworzenie oraz nadawanie i reemitowanie, a także publiczne udostępnianie utworów w taki sposób, aby każdy mógł mieć do nich dostęp w miejscu i w czasie przez siebie wybranym, w szczególności w sieciach Internet i innych sieciach teleinformatycznych, multimedialnych i komputerowych, w jakimkolwiek systemie, formacie lub technologii;
- d) jak również przeniesienie na Organizatora Konkursu wyłączne i nieograniczone prawo do wykonywania oraz zezwalania na wykonywanie zależnych praw autorskich do utworów w zakresie obejmującym dowolne ich opracowanie, przeróbki, adaptacje, fragmentaryzacje, ekstrakcje elementów, uzupełnienia, łączenie z innym utworami, oraz do rozporządzania i korzystania z opracowań na polach eksploatacji wskazanych powyżej.

7.2. Autor oświadczy, że przysługują mu autorskie prawa majątkowe do wszystkich opracowań zawartych w Koncepcji oraz, że wykonując prace konkursową nie naruszył żadnych praw autorskich, ani innych praw wartości intelektualnej przysługujących osobom trzecim.

8. Informacja o oświadczeniach i dokumentach, jakie mają dostarczyć Uczestnicy Konkursu

8.1. Organizator Konkursu wymaga złożenia przez Uczestnika Konkursu następujących dokumentów:

- a) Oświadczenie o przysługujących Uczestnikowi Konkursu autorskich prawach majątkowych do wszystkich opracowań zawartych w Koncepcji oraz, że wykonując pracę konkursową Uczestnik Konkursu nie naruszył żadnych praw autorskich, ani innych praw wartości intelektualnej przysługujących osobom trzecim – Załącznik nr 1,
- b) Pełnomocnictwo, zgodnie z załącznikiem nr 2, jeżeli Uczestnik Konkursu ustanawia pełnomocnika,

8.2. Dokumenty, o których mowa w punkcie 8.1. muszą zostać złożone w formie oryginału lub kopii poświadczonej za zgodność z oryginałem.

8.3. Organizator Konkursu zwraca uwagę na prawidłowość podpisywania dokumentów przez osoby uprawnione do tych czynności.

8.4. Uczestnicy Konkursu niespełniający wymagań określonych w Regulaminie Konkursu podlegają wykluczeniu.

9. Zakres rzeczowy oraz forma opracowania pracy konkursowej

9.1. Praca konkursowa winna mieć formę wydruku na papierze formatu A4 (dopuszcza się większe formaty dla planów obiektu, rysunków, szkiców, zdjęć itp.) oraz, w formie zapisu elektronicznego w formacie PDF, na płycie/plytach CD albo DVD.

9.2. Część tekstowa pracy konkursowej powinna spełniać następujące parametry:

- a) marginesy: górny 2,5 cm; dolny 2,5 cm; lewy 2,5 cm; prawy 2,5 cm,
- b) wyrównanie tekstu do obu marginesów,
- c) krój pisma „Garamond”,
- d) rozmiar liter tekstu podstawowego – 12 pkt.,
- e) rozmiar liter tytułów rozdziałów – 14 pkt + pogrubienie,
- f) rozmiar liter podrozdziałów oraz tytułów tabel, rysunków, zdjęć – 12 pkt + pogrubienie,
- g) odstęp pomiędzy wierszami – 1,15 wiersza,
- h) odstępy między akapitami – przed 6 pkt., po 6 pkt.,
- i) numeracja ciągła wszystkich stron pracy konkursowej, u dołu strony (z pominięciem strony tytułowej).

10. Miejsce, termin i sposób składania prac konkursowych

10.1. Prace konkursowe należy składać:

- b) osobiście w Biurze Konkursu – Departament Kultury Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego, al. Niepodległości 34, Poznań, pokój nr 333
- c) nadesłane pocztą lub przesyłką kurierską na adres: Departament Kultury Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego, al. Niepodległości 34, 61-714 Poznań, w nieprzekraczalnym terminie do 30 sierpnia 2019 roku włącznie.

10.2. Prace konkursowe, które wpłyną do Organizatora Konkursu po terminie określonym w pkt.12.1. nie zostaną przyjęte i nie będą oceniane przez Komisję Konkursową.

10.3. O zachowaniu terminu decyduje dzień wpływu korespondencji do Organizatora Konkursu.

10.4. Organizator Konkursu nie zwraca prac konkursowych. Nośniki, na których utrwalono prace konkursowe stają się w chwili ich złożenia u Organizatora Konkursu jego własnością.

11. Kryteria oceny prac konkursowych

11.1. Ocena nadesłanych koncepcji będzie przebiegać według następujących kryteriów:

11.1.1 Rzetelność i oryginalność Koncepcji w zakresie rozwinięcia idei pracy organicznej w odniesieniu do Wielkopolski,

11.1.2 Kompletność i różnorodność w zakresie sporządzenia wykaz obiektów szlaku, stanowiących historyczne egzemplifikacje idei pracy organicznej.

11.1.3 Rzetelność i pomysłowość w zakresie przygotowania istniejącej i potencjalnie możliwej oferty w odniesieniu do poszczególnych obiektów szlaku, z uwzględnieniem działań ukazujących współczesne implementacje idei pracy organicznej.

11.1.4 Innowacyjność w zakresie działań promocyjnych.

11.1.5 Realność w możliwości zastosowania poszczególnych elementów Koncepcji.

11.2 Wykonawca może uzyskać maksymalnie 100 punktów.

11.3 Za najlepszą zostanie uznana praca, która uzyska najwyższą liczbę punktów.

11.4 W wypadku prac, które uzyskały równą liczbę punktów, o kolejności zadecyduje dodatkowa ocena tych prac.

11.5 Ocenie będą podlegały wyłącznie te prace konkursowe, które zostaną złożone w terminie określonym w Regulaminie Konkursu.

12 Skład Komisji Konkursowej

12.1 W skład Komisji Konkursowej, powołanej przez Organizatora Konkursu, wchodzi następujące osoby:

12.1.1 Włodzimierz Mazurkiewicz, dyrektor Departamentu Kultury Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego – Przewodniczący,

12.1.2 Henryk Szopiński – przewodniczący Komisji Kultury Sejmiku Województwa Wielkopolskiego,

12.1.3 Prof. Marek Ziolkowski – socjolog, badacz postaw i wartości Polaków,

12.1.4 Piotr Bojarski – historyk, pracownik Poznańskiego Archiwum Historii Mówionej w Wydawnictwie Miejskim Poznania, dziennikarz portalu Kulturaupodstaw.pl,

12.1.5 Przedstawiciel Departamentu Sportu i Turystyki.

12.2 Na Sekretarza Konkursu Organizator Konkursu powołał Piotra Landsberga. Sekretarz Konkursu nie ma prawa głosu w ocenach, głosowaniach Komisji Konkursowej i rozstrzygnięciu Konkursu.

12.3 Do zadań Komisji Konkursowej należy:

a) ocena prac konkursowych,

b) wyłonienie najlepszej pracy,

c) uzasadnienie rozstrzygnięcia Konkursu,

d) przedstawienie wyników Konkursu do zatwierdzenia przez Organizatora Konkursu.

13 Rodzaj i wysokość nagród

13.1 Organizator Konkursu przyzna nagrody Uczestnikom Konkursu, którzy uzyskają najwyższe oceny prac zaprezentowanych w Konkursie, w oparciu o kryteria oceny wskazane w pkt 13. Regulaminu Konkursu.

13.2 Łączna pula nagród wynosi 100.000 zł.

13.3 Organizator Konkursu przewiduje przyznanie nagród pieniężnych w następujących wysokościach:

a) I nagroda – 50.000 zł brutto,

b) II nagroda – 30.000 zł brutto,

c) III nagroda – 20.000 zł brutto.

13.4 Organizator Konkursu zastrzega sobie prawo do zmiany wysokości kwot poszczególnych nagród, w ramach puli wskazanej w pkt. 15.2.

13.5 Wszystkie nagrody zostaną opodatkowane podatkiem od nagród zgodnie z obowiązującym prawem.

13.6 Organizator Konkursu będzie mógł odmówić przyznania części lub wszystkich nagród ze względu na niedostateczny poziom merytoryczny złożonych prac konkursowych.

14 Termin wypłacenia nagród

Nagrody pieniężne będą wypłacone w terminie nie dłuższym niż 30 dni od daty zawarcia umowy o przeniesieniu praw autorskich, o którym mowa w pkt. 8.1 Regulaminu Konkursu.

15 Sposób udzielania wyjaśnień dotyczących Regulaminu Konkursu

15.1 Pytania dotyczące Regulaminu Konkursu należy składać w siedzibie Organizatora Konkursu listownie lub pocztą elektroniczną. Adres mailowy dla pytań dotyczących Regulaminu Konkursu szlak@umww.pl, temat: „Regulamin Konkursu Wielkopolski Szlak Pracy Organicznej”.

15.2 Wszelkie wątpliwości mogące wystąpić przy interpretacji Regulaminu Konkursu rozstrzyga Organizator Konkursu.

16 Zestawienie terminów Konkursu

16.1 Termin składania prac konkursowych w Biurze Konkursu, w tym nadesłanych pocztą lub przesyłką kurierską – do 30 sierpnia 2019 roku włącznie.

16.2 Podanie do publicznej wiadomości wyników Konkursu – najpóźniej do 30 września 2019 roku.

16.3 Organizator Konkursu zastrzega możliwość zmiany terminów.

17. Informacja o sposobie i celu przetwarzania danych osobowych zawartych w pracach konkursowych

17.1 Administratorem danych osobowych jest Marszałek Województwa z siedzibą Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu przy al. Niepodległości 34, 61-714 Poznań.

17.2 Dane osobowe są przetwarzane w celu przeprowadzenia i rozliczenia konkursu, promocji dziedzictwa kulturowego Wielkopolski oraz w celu archiwizacji dokumentów.

17.3 Dane osobowe uczestników konkursu przetwarzane są w związku z realizacją zadań publicznych oraz w związku z zawarciem umowy i wykonania obowiązku prawnego, który ciąży na administratorze danych na podstawie ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa, ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach.

17.4 Udział w konkursie jest dobrowolny, natomiast podanie danych jest niezbędne do rozstrzygnięcia i rozliczenia konkursu.

17.5 W sprawach związanych z przetwarzaniem danych osobowych można kontaktować się z Inspektorem ochrony danych osobowych: Departament Organizacyjny i Kadr, Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu, al. Niepodległości 34, 61-714 Poznań; skrytka elektroniczna ePUAP: /umarszwlp/skrytkaESP; e-mail: inspektor.ochrony@umww.pl.

17.6 Dane osobowe (imiona i nazwiska) autorów nagrodzonych koncepcji mogą być ujawnione w Biuletynie Informacji Publicznej UMWW.

17.7 Dane osobowe zawarte w protokołach z posiedzeń Komisji Konkursowej (imiona i nazwiska) będą przetwarzane w całości, zgodnie z Instrukcją Kancelaryjną.

17.8 Uczestnikom Konkursu przysługuje prawo do dostępu do danych osobowych, ich sprostowania lub ograniczenia przetwarzania, a także prawo wniesienia skargi do organu nadzorczego.

17.9 Dane osobowe nie są przetwarzane w sposób zautomatyzowany w celu podjęcia jakiegokolwiek decyzji, w tym profilowania.

Załącznik nr 1 do
Regulaminu Konkursu
na opracowanie koncepcji
Wielkopolskiego Szlaku Pracy Organicznej

Oświadczam, że jestem autorką / autorem Koncepcji i przysługują mi prawa majątkowe do wszystkich opracowań zawartych w Koncepcji, a wykonując pracę konkursową nie naruszyłam / nie naruszyłem żadnych praw autorskich, ani innych praw wartości intelektualnej przysługujących osobom trzecim.

.....
(data i podpis)

Załącznik nr 2 do
Regulaminu Konkursu
na opracowanie koncepcji
Wielkopolskiego Szlaku Pracy Organicznej

.....
imię i nazwisko

.....
adres zamieszkania

W związku z udziałem w Konkursie na opracowanie koncepcji Wielkopolskiego Szlaku Pracy Organicznej, do reprezentowania mnie ustanawiam .....

.....
(data i podpis)

Praca organiczna – jak podaje Encyklopedia PWN: <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/praca-organiczna;3961603.html>, dostęp: 29.04.2019 - kierunek działalności publicznej w Polsce w XIX w., wysuwający hasła różnorodnych działań legalnych, zmierzających do wzmocnienia sił i organizacji społeczeństwa polskiego w sytuacji braku własnego państwa.

Praca organiczna nie ograniczała się do jednego środowiska i okresu, nie miała też jednego uniwersalnego programu; była to refleksja i aktywna postawa, w okresie zaborów alternatywa dla dążeń insurekcyjnych. Pojęcie „praca organiczna” wprowadził w latach 40. XIX w. A. Cieszkowski, zjawisko jednak pojawiło się już w końcu XVIII w. Pewne postulaty organicznikowskie formułowali np. działacze Komisji Edukacji Narodowej. Po rozbiorach znalazły się one w programie, zał. 1798 w Warszawie Towarzystwo Republikantów Polskich, wg którego legalne prace w dziedzinie kultury, oświaty i gospodarki były przygotowaniem do zbrojnej walki o niepodległość. Przejściowe załamanie nurtu insurekcyjnego na pocz. XIX w. wpłynęło na umocnienie się tendencji organicznikowskich. Realizowali je m.in. działacze TPN w Warszawie (1800): S. Staszic, T. Czacki oraz Izabela i Adam Jerzy Czartoryscy; obejmowały one w tym okresie zwłaszcza działania oświat. i nauk., które miały ochronić istnienie narodu po upadku państwa, przeciwstawić się zwątpieniu i kultywować narodowe tradycje (Świątynia Sybilli w Puławach 1800). Przewodnią ideę tych pierwszych prób pracy organicznej streszczały najlepiej słowa Staszica (1805): „Paść może i naród wielki; zniszczyć nie może, tylko nikczemny!”. Tendencje te kontynuowano w okresie Księstwa Warszawskiego. W broszurze O statystyce Polski (1807) Staszic wzywał do mobilizacji wszystkich sił narodu, do pełnego wykorzystania sprzyjającej koniunktury polit. dla zwiększenia wysiłku militarnego i budowania nowego państwa. Na łamach „Gazety Warszawskiej” propagowano hasła rozwoju oświaty i nauki nar., modernizacji przemysłu i rolnictwa oraz zmiany sytuacji prawnej chłopów. W Królestwie Pol. po 1815 praktyczne inicjatywy zmierzające do szybszego rozwoju gospodarki podejmowali z urzędu m.in. F.K. Drucki-Lubecki i Staszic. Pojawiły się też postulaty modernizacji stosunków społ. przez oczynszowanie chłopów oraz równouprawnienia Żydów (np. broszura O pańszczyźnie J.L. Żukowskiego w Warszawie, publicystyka Tow. Szubrawców w Wilnie).

W latach 30. XIX w. hasła pracy organicznej zyskały największy oddźwięk w Wielkopolsce, której społeczeństwo, dzięki pruskiej reformie agrarnej 1811–23, było najlepiej przygotowane do działań modernizacyjnych. Uwłaszczenie zmniejszyło napięcia między szlachtą a chłopami, pozwalając na wspólne przeciwstawienie się napływowi żywności niemieckiej. Istotnym bodźcem była klęska powstania listopadowego 1830–31, w którym wzięło udział ok. 2000 ochotników z Poznańskiego. Pierwszą formalną instytucją realizującą hasła ekonomiczne i narodowe było Kasyno Gostyńskie, zał. 1835 przez ziemian G. Potworowskiego i W. Rembowskiego; zapoczątkowało ono wydawanie „Przewodnika rolniczo-przemysłowego” w Lesznie i założenie sieci bibliotek wiejskich. Szerszy zasięg miały działania Tow. Agronomicznego (1837) i Centralnego Towarzystwa Roln. (1844), które polegały na propagowaniu oświaty roln., zakładaniu bibliotek, promowaniu pol. książek i czasopism. Wśród działaczy podejmujących takie inicjatywy znajdowali się przedstawiciele różnych sfer i zawodów, m.in. arystokraci Potworowski, E. Raczyński, T. Działyński, filozof K. Libelt, a zwłaszcza lekarz K. Marcinkowski, utrzymujący stosunki z Czartoryskim, oraz publicysta i przemysłowiec H. Cegielski. Zwieńczeniem ich działań było założenie w Poznaniu 1841 Towarzystwa Naukowej Pomocy i 1842 Bazaru. Celem Towarzystwa było zorganizowanie stałej, instytucjonalnej pomocy dla kształcącej się pol. młodzieży męskiej; jego gł. twórcami byli Libelt i Marcinkowski. Bazar koordynował legalne działania ekon. i oświat. w zaborze pruskim; w jego siedzibie organizowano zebrania i koncerty, znalazły się tam również pol. warsztaty i magazyny, w których działalność przem. rozpoczął Cegielski. Teoretyczne i terminologiczne zaplecze ruchu było dziełem Cieszkowskiego; w pracach O skojarzeniu

dążeń i prac umysłowych w Wielkim Księstwie Poznańskim (1843) i Ojcie nasz (1848) stworzył koncepcję pracy organicznej jako drogi do narodowej jedności i rozwoju gospodarczego, a w rezultacie — do likwidacji zła w stosunkach społ. i wolności narodu polskiego. Z inicjatywy Cieszkowskiego powstała 1848 Liga Polska, licząca 37 tys. czł. w Wielkopolsce i na Pomorzu, która wysunęła szeroki program gosp., kult. i narodowy. Działania organicznikowskie zostały zahamowane przez wydarzenia 1846–48 i późniejsze represje władz pruskich (1850 likwidacja Ligi Pol.). W 2. poł. XIX w. działacze poznańscy kontynuowali wcześniejsze inicjatywy: gł. rolę odgrywały Tow. Pomocy Nauk., sieć bibliotek lud. (kierowana 1872–78 przez Towarzystwo Oświaty Ludowej, i od 1880 przez Towarzystwo Czytelni Ludowych) oraz zainicjowane 1862 kółka roln. — stowarzyszenia chłopów-gospodarzy. Patronem kółek został ziemianin M. Jackowski; oprócz kwestii gosp. i techn. ich działalność obejmowała także propagowanie miłości do ziemi i tradycyjnych obyczajów, rozwój czytelnictwa pol. oraz walkę z alkoholizmem, marnotrawstwem i nieobyczajnością (zwłaszcza z inicjatywy księży — prezesów spółek i prelegentów). Działacze wielkopolscy ograniczali się do konkretnych zadań, nie rozwijając sfery myśli organicznikowskiej; nową cechą była rosnąca liczba inicjatyw skierowanych do warstw ludowych, zwłaszcza chłopów, a także zwiększanie się udziału i roli duchowieństwa. W końcu XIX w. wielkie znaczenie zyskały w zaborze pruskim spółki zarobkowe, tzw. oszczędnościowo-kredytowe organizacje spółdzielcze, rozwijane od lat 60. przez Tow. Pożyczkowe w Poznaniu; od 1871 jednoczył je Związek Spółek Zarobkowych; na jego czele stali kolejno księży A. Szamarzewski i P. Wawrzyniak. Rozwój działalności gospodarczej i gromadzenie polskich kapitałów umożliwiały obronę polskiego stanu posiadania oraz ograniczenie skutków germanizacji. Polski Bank Ziemi (1888) i spółki parcelacyjne (od 1894) rywalizowały z popieraną przez władze niem. Komisją Kolonizacyjną (1886). Idee organicznikowskie zyskały też szeroki odzew poza Wielkopolską, zwłaszcza na Śląsku (K. Miarka) i Pomorzu, gdzie miały charakter starań o pielęgnowanie języka polskiego i rozwój narodowej oświaty. Dynamicznie organizowała się prasa pol. (np. „Gazeta Grudziądzka”, zał. 1894) oraz towarzystwa śpiewacze i chóry, a także stowarzyszenia gimnastyczne. Na terenie całego zaboru pruskiego rozwijały się też różne formy polskiej spółdzielczości wiejskiej i instytucje kredytowe.

W Królestwie Polskim po upadku powstania listopadowego hasła pracy organicznej zostały podjęte w latach 40. XIX w. Postulaty postępu gosp. i oczynszowania chłopów znalazły się na łamach „Roczników Gospodarstwa Krajowego” (od 1842); podejmowano je też podczas spotkań grupy ziemian w majątku A. Zamoyskiego w Klemensowie (tzw. zjazdy klemensowskie). Antypolski kurs władz ros. po powstaniu listopadowym uniemożliwił tu powstanie jakichkolwiek instytucji organicznikowskich. Od ok. 1856 szeroki program pracy organicznej jako głównej drogi do realizacji celów narodowych i społecznych głosił E. Jurgens. Znalazły się w nim postulaty indywidualnego doskonalenia i codziennej pracy na własnym stanowisku oraz równouprawnienia społ. i szerokiej akcji oświat.; adresatami postulatów Jurgensa były młodzież, inteligencja, rodząca się burżuazja i rzemieślnicy. Zwolennicy Jurgensa (tzw. millenerzy) sprzeciwiali się szybkiemu wybuchowi powstania, bezskutecznie usiłując znaleźć miejsce dla pracy organicznej pomiędzy obozem konspiracyjno-powstańczym a polityką ugody z Rosją. Od połowy wieku, a zwłaszcza po upadku powstania styczniowego 1863–64, postulaty organicznikowskie trafiły też do programu pozytywistów. J. Supiński w Galicji, następnie zaś pozytywiści warszawscy — m.in. A. Świętochowski, A. Wiślicki, B. Prus, grono współpracowników „Przeglądu Tygodniowego” i „Prawdy” — uznali je za nieuchronną konieczność, wynikającą z rozwoju gospodarczego i cywilizacyjnego społeczeństwa oraz jego położenia politycznego; program organicznikowski miał być przeciwwagą dla konspiracji i powstań. Klęska kolejnego zrywu zbrojnego 1863–64 zdawała się wskazywać, że walka nie tylko nie prowadzi do odzyskania wolności, ale zagraża bytowi narodowemu. W konsekwencji wśród zwolenników i głosicieli programu pracy organicznej znalazła się większość osobistości z zaboru rosyjskiego związanych z nauką i literaturą (P. Chmielowski, Prus, E. Orzeszkowa, H. Sienkiewicz). W ujęciu pozytywistów modernizacja gospodarki i społeczeństwa stała się celem nadrzędnym wobec postulatów nar.; uznano ją jednocześnie za jedyny sposób likwidacji rosnących antagonizmów społecznych. Wyraźnie potępiano drogę powstań i konspiracji oraz całą filozofię romantyzmu. Duże znaczenie dla pozytywistów — organiczników miały hasła rozwoju oświaty i pracy wśród najniższych warstw społ., propagowanie osiągnięć nauki i techniki oraz zasad higieny („praca u podstaw”); pojawiły się też nowe idee, jak emancypacja kobiet. Praca organiczna była w tym

ujęciu nowoczesnym programem ewolucyjnej przebudowy społeczeństwa i narodu. W skrajnym uproszczeniu następowała niekiedy redukcja całego programu do postulatów rozwoju ekon. i indywidualnego bogacenia się jako nadrzędnej cnoty patriotycznej. Konserwatywną wersję pracy organicznej głosiły w tym samym czasie w Królestwie Polskim grupy ziemian, zwłaszcza krąg tyg. „Niwa” i L. Górski. W praktyce pracę organiczną w Królestwie realizowały organizacje gospodarcze, naukowe i samopomocowe, zwłaszcza Muzeum Przemysłu i Rolnictwa (1875), Tow. Popierania Przemysłu i Handlu (1884), Kasa im. Józefa Mianowskiego (1881) oraz szkoły — handlowa i inżynierska, założone przez bankierów L. Kronenberga i H. Wawelberga. Znaczenie dorobku naukowego współpracowników Muzeum Przemysłu i Rolnictwa (Encyklopedia Rolnictwa) i Kasy im. Mianowskiego (Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich) liczyło się w skali wszystkich ziem polskich. Działalność oświat. w języku pol. wśród ludu w warunkach pełnej rusyfikacji szkolnictwa prowadził zwłaszcza K. Prószyński, wydawca „Gazety Świątecznej” i 1875 założyciel tajnego Tow. Oświaty Narodowej. Jawną akcją oświat. prowadziły w Warszawie czytelnie publiczne Tow. Dobroczynności.

Hasła rozwoju gosp. i czynszowania chłopów wysuwali też od lat 40. XIX w. przedstawiciele ziemian w Galicji, zrzeszeni w Galicyjskim Tow. Gospodarskim i w Towarzystwie Rolniczym Krakowskim (oba zał. 1845). Łączyły się one z myślą konserwatywną i katol. oraz głosami potępienia dążeń powstańczych. W 1850 W. Wielogłowski wydał pracę Polska na drodze pokoju i miłości, głosząc walkę o wolność narodową nie mieczem, lecz kielnią i zgodą; 1860–65 na łamach „Ogniska” wysuwał też konkretne postulaty pracy organicznej. Po upadku powstania styczniowego L. Powidaj wystąpił na łamach lwowskiego „Dziennika Literackiego” z utylitarnym programem rozwoju oświaty i mnożenia bogactwa nar., przeciwstawiając go postawom romant., które miały prowadzić do narodowej zagłady (artykuł Polacy i Indianie 1864). Idee pracy organicznej znalazły się też w programie konserwatystów galicyjskich; w sferze teorii sformułował je najpełniej J. Szujski, w praktyce realizował je już od lat 50. L. Sapieha, prezes wielu galicyjskich instytucji finansowych i działacz gospodarczy. W końcu XIX w. hasło intensywnego rozwoju gospodarczego kraju jako gwarancji bytu narodowego podjęli demokraci galicyjscy oraz S. Szczepanowski, autor pracy Nędza Galicji w cyfrach. Program energicznego rozwoju gospodarstwa krajowego (1888). Formami pracy organicznej były adresowane do ludu wydawnictwa Macierzy Polskiej, a zwłaszcza Macierzy Szkolnej Cieszyńskiej oraz znaczny rozwój spółdzielczości i kółek rolniczych, które (jak w zaborze pruskim) prowadziły także działalność oświatową. Ważną formą aktywizacji młodzieży polskiej w Galicji i pogłębiania świadomości narodowej były stowarzyszenia gimnastyczne Sokół; rozwijaniu świadomości narodowej ludu służyły obchody rocznic narodowych i kościelnych. Pewne elementy programu pracy organicznej realizowano również na emigracji, zwłaszcza w instytucjach powstałych w kręgu A.J. Czartoryskiego w Paryżu: Towarzystwie Historyczno-Literackim i Bibliotece Polskiej w Paryżu; ich głównym zadaniem były obrona i propagowanie języka polskiego. Znaczny, z czasem rosnący udział w pracy organicznej miało duchowieństwo katolickie, które nie przyjmowało jednak części radykalnych haseł organicznikowskich. W zaborze pruskim księża odgrywali często rolę decydującą o powodzeniu akcji oświat.-wychowawczych na wsiach, byli też patronami wielu spółek zarobkowych i kółek rolniczych. Kościół był także inicjatorem ruchu trzeźwości, zapoczątkowanego 1843 na Śląsku, który objął wkrótce wszystkie 3 zabory. Broszury i modlitwy w języku pol., odpusty i pielgrzymki do znanych miejsc kultu katol. służyły utrwalaniu pol. tożsamości warstw lud. i kontaktów ludności różnych zaborów. Podobną rolę odgrywały też różnorodne stowarzyszenia młodzieży katolickiej.

Zmierzch idei pracy organicznej pogłębiał się od lat 90. XIX w.; na początku XX w. wycofali się lub zmarli główni głosiciele i realizatorzy haseł organicznikowskich (Szczepanowski, Jackowski, Prószyński, Wawrzyniak, Prus). Nasilała się też krytyka ze strony nowych ruchów polit., zwłaszcza lewicy, które widziały w programie pracy organicznej zachętę do egoistycznego bogacenia się jednostek, pozbawioną wartości z punktu widzenia interesów narodowych i społecznych. Większość instytucji, stowarzyszeń oraz część postulatów organicznikowskich przejęła na pocz. XX w. Liga Narodowa; kładła ona nacisk na potrzebę przeciwstawienia się zaborcy, m.in. przez starania o prawa języka polskiego. Znaczenie idei pracy organicznej osłabiały też zmiany sytuacji międzynarodowej i narastający konflikt między zaborcami, co wpływało na odrodzenie koncepcji powstańczych; zalecenia

codziennej pracy, programowego odsunięcia się od polityki i solidaryzmu społ. nie odpowiadały sytuacji pocz. XX w. Większość inicjatyw pracy organicznej kontynuowano do odzyskania niepodległości, jednak były one stopniowo spychane na margines życia narodowego. Do koncepcji organicznikowskich odwoływali się także przedstawiciele innych nurtów umysłowych i polit. XX w., m.in. twórca pol. kooperatywizmu E. Abramowski. Praca organiczna, zarówno w zakresie programów organicznikowskich, jak i praktycznej działalności gospodarczej, oświatowej i modernizacyjnej, miała ogromne znaczenie dla polskiego narodu i społeczeństwa pod zaborami, decydując na równi z usiłowaniami powstańczymi o przetrwaniu narodowości i odbudowie państwa.

Bibliografia

W. Jakóbczyk Studia nad dziejami Wielkopolski w XIX w., t. 1–3, Poznań 1951–67;
S. Kieniewicz Dramat trzeźwych entuzjastów. O ludziach pracy organicznej, Warszawa 1964;
Droga do niepodległości czy program defensywny? Praca organiczna — programy i motywy, oprac. T. Kizwalter, J. Skowronek, Warszawa 1988.